

دانشگاه امام صادق (ع)
دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد
پایان نامه کارشناسی ارشد

عنوان:

ساختار و بازارهای مناسب جهت توسعه صادرات غیر نفتی کشور

نویسنده: جهانگیر بیابانی کارشناسی

استاد راهنما: جعفر عبادی

استاد مشاور: مسعود درخشان، اسدالله فرزین وش

سال تحصیلی: بهمن 1369

توصیفگر: 198 ص. : جدول ، نمودار. شماره بازبایی 27 الف .

واژگان کلیدی: صادرات غیر نفتی / ایران / توسعه صادرات / واردات / صادرات .

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر ، بررسی وضعیت موجود ساختار تولیدی - تجاری و صادرات غیر نفتی ایران و نیز بررسی ساختار و بازارهای مناسب جهت توسعه این نوع صادرات میباشد . تحقیق حاضر با استفاده از روش کتابخانه ای انجام گرفته و مطالب آن در ده فصل ارائه می شود.

فصل اول ، به مقدمه و کلیات تحقیق و فصل دوم به بررسی نظری الگوهای تجارت خارجی اختصاص دارد . در فصل سوم ، تجارت خارجی ایران ونقش آن در فعالیتهای اقتصادی کشور طی سالهای 67 - 1347 مورد بررسی قرار میگردد. در فصل چهارم ، ساختار صادرات غیر نفتی ایران در سالهای 68 - 1347 بررسی می شود. نحوه عملکرد اجزاء عمده فعالیتهای اقتصادی کشور در یک ساختار تولیدی - تجاری مناسب ، درفصل پنجم تشریح می گردد . در فصل ششم ، برآوردی از توان

صادرات غیر نفتی کشور در برنامه اول جمهوری اسلامی ایران بدست می آید. فصلهای هفتم ، هشتم و نهم به ترتیب به بررسی بازار کالاهای غیر نفتی ایران در کشورهای سوسیالیستی طرف قراردادهای تهاتری ، کشورهای بازار مشترک اروپا و کشورهای حوزه جنوبی خلیج فارس اختصاص دارند . جمع بندی و نتیجه گیری از تحقیق نیز در آخرین فصل تحقیق بیان می شود.

نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد ارزش و حجم صادرات غیر نفتی کشور در سالهای 53-1347 دارای بیشترین نرخ رشد نسبت به سایر سالهای مورد بررسی می باشد. در دوره 57-1353 با توجه به افزایش درآمدهای نفتی و به دلیل افزایش قدرت خرید داخلی و کم توجهی به بخش کالاهای غیر نفتی ، ارزش صادرات غیر نفتی کاهش می یابد . مهمترین تغییر در ساختار صادرات کالاهای غیر نفتی دوره 64-1358 ، کاهش شدید ارزش و سهم صادرات صنعتی و افزایش نسبی صادرات کالاهای کشاورزی و سنتی می باشد . و بالاخره در دوره 68-1365 به دنبال کاهش شدید درآمدهای نفتی صادرات کالاهای غیر نفتی مورد توجه و تشویق قرار گرفته و ارزش آن افزایش می یابد . فرشهای دستباف ، پسته و مغز پسته و پوست مهمترین کالاهای غیر نفتی صادر شده می باشند.

ساختار تولیدی - تجاری ایران عمدتاً دارای دو بخش نفت به عنوان موتور رشد و توسعه اقتصادی و سایر بخشهای داخلی کشور که برای مصرف درآمدهای نفتی فعالیت می کنند ، می باشد. براساس نتایج به دست آمده ، بحث از سیاست جایگزینی واردات یا توسعه صادرات زمانی قابل توجه و انتخاب است که ساختار تولیدی کشور به دنبال گذر از مرحله رشد متعادل ، مزیتهای نسبی در تولید برای بازارهای داخلی یا خارجی خود را شناخته باشد. کشورهای توسعه یافته صنعتی ، کشورهای سوسیالیستی طرف قراردادهای تهاتری و کشورهای عربی حوزه جنوبی خلیج فارس مهمترین بازارهای صادرات غیر نفتی کشور می باشند. در یک برنامه اصولی جهت توسعه صادرات غیر نفتی کشور ساختار تولیدی با شناختی که از ویژگیهای بازارهای فوق به دست می آورد ، با جهتگیری رشد متعادل از طریق توسعه ارتباط هرچه بیشتر بخشهای تولیدی داخلی (کشاورزی ، صنایع و معادن و نفت و گاز) کالاهای

مورد نیاز این بازارها را مورد توجه قرار می دهد و با استفاده از سیاستهای تشویقی مناسب جهت بالا بردن کمیت و کیفیت کالاهای صادراتی ، تلاش می کند علاوه بر استفاده هر چه بهتر از امکانات داخلی ، توازن نسبی در مبادلات خارجی ساختار تولیدی – تجاری کشور ایجاد گردد .